

Hej!

Vi skriver till er med förhoppningen att Sveriges regering väljer att i det pågående EU-arbetet med [översynen av skolmjölkstödet](#) driva linjen att även inkludera växtbaserade alternativ i stödet.

Förslaget att inkludera växtbaserade alternativ till mjölk (exempelvis drycker gjorda av potatis, ärtor, havre eller soja, m.fl.) är viktigt av flera anledningar. Det handlar om att erkänna och underlätta individers egna val, för barn som inte kan eller vill dricka mjölk av medicinska, etiska, hälsa eller miljömässiga skäl, det handlar om att erbjuda växtbaserad dryck för att minska klimatpåverkan men också om att skapa sunda konkurrensvillkor för en växande svensk exportnäring.

[Växtbaserat Sveriges branschrapport 2023](#) visar att svenska konsumenter har den tredje högsta konsumtionen av växtbaserad mat i Europa. Vad gäller alternativ till mjölk ligger den svenska genomsnittliga förbrukningen per capita i topp, enligt [Good Food Institute](#). Sammantaget visar siffrorna på en betydande efterfrågan av växtbaserade mjölkalternativ, såväl i Sverige som i Europa. Efterfrågan drivs dels av konsumenter som inte kan dricka mjölk av medicinska orsaker, dels av konsumenter som föredrar växtbaserade alternativ till mjölkdrycker på grund av andra skäl såsom smak, etik, djurrätt, religion, hälsa, klimat och miljö. Detta ändrade konsumentbeteende har bidragit till flertalet svenska innovationer och idag har Sverige flera expansiva företag inom segmentet växtbaserade alternativ till mjölk, allt ifrån multinationella företag som Oatly till uppstickare som DUG, Planti och Sproud. Dessutom finns ett flertal jordbrukare som livnär sig på att producera grödor till de alternativa mejeriföretagen.

När EU:s skolmjölkprogram beslutades 1968 såg efterfrågan helt annorlunda ut och det fanns i princip inte några växtbaserade alternativ till mjölk. Idag erkänns växtbaserade alternativ till mjölk i flera länders kostrekommendationer. Sverige är inget undantag. Livsmedelsverket skriver: "Drycker gjorda av havre och soja är miljösmyg. Välj de som är berikade med vitaminer och mineraler.". Den svenska kostcirkeln uppdaterades i våras och mejeridelen heter numera *Mejeri- och vegoprodukter*. Trots detta omfattar det europeiska skolmjölkstödet endast animaliska mjölk- och mejeriprodukter vilket snedvrider konkurrens på marknaden i såväl Sverige som EU. Tyvärr påverkas nya innovationer och livsmedelsföretag som satsar på växtbaserade mejeriprodukter negativt av skolmjölkstödet eftersom det direkt missgynnar växtbaserade alternativ till mjölk.

Om skolmjölkstödet utvidgas till att även omfatta växtbaserade alternativ kommer det dessutom att innebära nya möjligheter för såväl svenska som europeiska jordbrukare eftersom grödorna som används för att producera växtbaserade alternativ till mjölk i huvudsak odlas inom EU.

För att stötta svenskt jordbruk, svenska innovationer, svenska företag och svenska exportmöjligheter bör regeringen aktivt arbeta för att EU:s skolmjölkstöd även ska inkludera växtbaserade alternativ. Vi hoppas att regeringen ser värdet av detta nya, växande livsmedelssegment och att regeringen aktivt arbetar för att skapa sunda konkurrensvillkor mellan animaliska och växtbaserade livsmedel.

Tack på förhand.

Vänliga hälsningar,



Helena Herlitz

Danone



Victoria Voss

Kavli



Nina Gillsvik

Oddlygood



Sara Berger

Sproud



Cecilia McAleavey

Oatly



Anna Rosengren

DUG



Bilaga: Exempel på centrala rapporter som nyligen publiceras, och som på olika sätt kan sägas ge stöd åt inkludering av växtbaserade drycker i EU:s skolmjölksstöd.

- [Towards sustainable food consumption](#): I juni publicerade EU-kommissionens grupp, Chief Scientific Advisors "Towards Sustainable Food Consumption", ett vetenskapligt yttrande bestående av rekommendationer av olika politiska åtgärder för att överkomma de barriärer som hindrar konsumenterna från att äta mer hållbart. Rekommendationerna är ett komplement till befintliga initiativ under Farm to Fork strategin. Rekommendationerna lyfter vikten av att göra hållbara livsmedel, såsom växtbaserade alternativ, mer tillgängliga och prismässigt överkomliga genom **subventioner**, och genom att **erbjuda växtbaserade måltider i offentliga måltider**.
- [De nordiska näringsrekommendationerna 2023 \(NNR2023\)](#): De nya rekommendationerna, som lanserades i juni och som för första gången utöver hälsa även tar hänsyn till hur det vi äter påverkar miljö och klimat, betonar att mjölk har en hög miljöpåverkan. Rekommendationen lyder att mjölk och mejeriprodukter bör konsumeras med måtta. **Om näringsämnen i mjölk och mejeriprodukter kan erhållas från andra källor, såsom berikade växtbaserade alternativ, kan mängden mjölk och mejeriprodukter minskas.**
- [Näringstäthet i mjölk och växtbaserade drycker \(2022\)](#): I denna studie jämfördes näringstätheten för fem mjölkprodukter och tio växtbaserade drycker, som kan användas som alternativ till mjölk. Studien visar att **näringstätheten i berikade växtbaserade alternativ, som havre, soja och mandeldryck, är likvärdig med berikad mjölk**. Studien är gjord av RISE Jordbruk och Livsmedel inom ramen för forskningsprogrammet Hållbar produktion och konsumtion av mjölk, SLU Future Food.
- [Livsmedelsverkets grönare Matcirkel \(mars 2023\)](#): Växtbaserade drycker – som är berikade – erkänns som ett fullgott och hållbart alternativ till mjölk. Vegodrycker är inkluderade i mejeridelen. Livsmedelsverket skriver: "För att vi ska kunna ställa om till ett mer hållbart sätt att leva är det bra att äta mer växtbaserat. Därför finns det numera växtbaserade alternativ i alla delar av Matcirkeln."